Lecţia Publică „Crime de ură bazate pe orientare sexuală în Moldova”

La data de 15 Martie Asociaţia Promo-LEX şi The Equal Rights Trust (ERT) a organizat Lecţia Publică „Crime de ură bazate pe orientare sexuală în Moldova”. Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului “Consolidarea Protecţiei Juridice şi Sporirea Nivelului de Conştientizare cu privire la aplicarea relelor tratamente pe motiv de discriminare în Moldova, inclusiv în regiunea Transnistreană”, proiect finanţat de **Uniunea Europeană** prin Instrumentul European pentru Democraţie şi Drepturile Omului (IEDDO) şi co-finanţat de **PNUD Moldova** în cadrul „Proiectului Comun al Agenţiilor ONU din Republica Moldova pentru Promovarea şi Protecţia Drepturilor Omului”.

Evenimentul a debutat cu lansarea ediţiei a cincea a buletinului „**The Equal Rights Review**” (ERR 5). Prezentarea buletinului a fost făcută de către Libby Clarke, juristă în cadrul ERT. În contextul dezbaterilor ce au loc în prezent în Moldova pe marginea Proiectului de Lege privind Prevenirea şi Combaterea Discriminării, Libby Clarke a menţionat 2 articole care ar putea prezenta un interes sporit pentru cititorii moldoveni, şi anume: „Legea Egalităţii din 2010 din Marea Britanie” şi „Islamul şi Homosexualitatea”. Primul articol descrie evoluţia legislaţiei din Marea Britanie în domeniul egalităţii şi nediscriminării. Cel de-al doilea articol abordează homosexualitatea în contextul islamului, astfel prezentând o perspectivă asupra corelaţiei dintre religie şi homosexualitate, subiect controversat şi actual pentru

Moldova. Publicaţia include şi alte articole care tratează subiecte majore în domeniul egalităţii şi combaterii discriminării. Publicaţia a fost tradusă în limba Română şi a fost distribuită participanţilor din cadrul lecţiei publice. **Varianta PDF în limba Română** este accesibilă pe pagina web al Asociaţiei Promo-LEX **aici**. **Varianta PDF în limba Engleză** este accesibilă pe pagina web al The Equal Rights Trust **aici**.

A doua parte a evenimentului a fost dedicată discuţiilor pe tema Crime de ură bazate pe orientare sexuală în Moldova.
Angela Frolov, Coordonatoare de Program Lobby şi Advocacy din cadrul GENDERDOC-M a prezentat mai multe exemple de crime de ură şi discursuri de ură bazate pe orientare sexuală care au fost recent înregistrate în Moldova. Angela Frolov a accentuat faptul că în astfel de cazuri autorităţile manifestă fie o atitudine ignorantă, fie una agresiva. De multe ori, în loc să investigheze aceste cazuri, reprezentanţii organelor de drept şantajează, agresează şi persecută persoanele homosexuale. O astfel de atitudinea duce la faptul că majoritatea persoanelor homosexuale duc o viaţă dublă, fiindu-le frică să mărturisească chiar şi celor apropiaţi despre orientarea lor sexuală. Organizaţia GENDERDOC-M înregistrează în mod constant cazuri de violenţă, inclusiv sexuală, în care victime sunt persoanele homosexuale. De asemenea, Angela a prezentat şi numeroase cazuri de instigare la ura şi discursuri de ură şi discriminatorii la adresa persoanelor homosexuale. Ca şi în cazurile de violenţă, deşi sunt conștienți de astfel de situaţii, autorităţile nu întreprind nici un fel de măsuri pentru a pedepsi şi preveni astfel de manifestări. Cazurile de instigare la ură şi discurs de ură pe bază de orientare sexuală semnalate de GENDERDOC-M sunt interpretate de către autorităţi ca libertate de exprimare.

Ulterior, Libby Clarke a prezentat perspectiva internaţională în domeniu. Ea a menţionat faptul că crimele de ură în bază de orientare sexuală reprezintă, din păcate, un fenomen universal. Libby Clarke a definit termenul de orientare

sexuală şi homosexualitate. În acest context, Angela Frolov a reamintit faptul că încă în 1990 Organizaţia Mondială a Sănătăţii a exclus homosexualitatea din lista maladiilor, astfel, homosexualitatea fiind consideră una dintre cele 3 orientări sexuale normale ale omului: heterosexual, homosexual şi bisexual. De asemenea, Libby Clarke a vorbit despre cele două elemente de bază care definesc „crimă de ură” şi anume: componenta de infracţiune şi prezenţa unui motiv tendenţios, în cazul dat – orientarea sexuală. În mai multe ţări europene cum ar fi Lituania sau Marea Britanie, crimele care au la bază motive tendenţioase sunt sancţionate mult mai aspru. În acest fel, statele europene contribuie la prevenirea acestui gen de infracţiuni.

De asemenea, Libby Clarke a rezumat obligaţiile internaţionale ale Republicii Moldova în ceea ce priveşte protejarea persoanelor faţă de discriminare pe motiv de orientare sexuală, cu referire la Pactul Internaţional privind Drepturile Civile şi Politice şi Principiile Yogyarta. Ea a făcut referire şi la deciziile Curţii Europene a Drepturilor Omului, care confirmă faptul că orientarea sexuală trebuie inclusă ca fiind un criteriu de discriminare în sensul interdicţiei discriminării prevăzute în articolul 14 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului. În cele din urmă, ea a demonstrat modul în care deciziile recente ale Curţii Europene a Drepturilor Omului, inclusiv Nachova v Bulgaria, au confirmat faptul că Statele, cum ar fi Republica Moldova au obligaţia de a proteja persoanele de infracţiuni motivate de ură.

„În Moldova, încă nu există legislaţie în domeniul nediscriminării. Proiectul de Lege privind Prevenirea şi Combaterea Discriminării, odată adoptat, ar completa Codul Penal al RM şi ar introduce noţiunea de „crimă de ură”, care la moment nu este definită în legislaţia RM. Astfel, orice infracţiune prevăzută în Codul Penal săvârșită în baza unui criteriu discriminatoriu ar fi tratata ca o infracţiune cu

circumstanţe agravante”, a menţionat Doina Ioana Străisteanu, avocată în cadrul proiectului.
În acelaşi timp, chiar şi în lipsa unei legi de nediscriminare, un avocat iscusit şi interesat în apărarea drepturilor clientului sau beneficiarului său poate utiliza şi legislația existentă.
În acest sens, Articolul 77 Circumstanţele agravante al Codului Penal, aliniat 1 lit (d) califică ca circumstanţă agravantă „săvârșirea infracţiunii din motive de **ură socială**, naţională, rasială sau religioasă”. În acest sens, crimele de ură pe bază de orientarea sexuală ar putea fi încadrate în **ura socială** şi sancţionate în modul corespunzător.
Articolul 78 al CP Efectele circumstanţelor atenuante şi agravante al 3 prevede „În cazul în care există circumstanţe agravante se poate aplica pedeapsa maximă prevăzută la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod.”
Articolul 145 al CP Omorul intenţionat, Articolul 151 Vătămarea intenţionată gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii, Articolul 197. Distrugerea sau deteriorarea intenţionată a bunurilor – **săvârșite din motive de ură socială**, naţională, rasială sau religioasă sunt pedepsite în conformitate cu prevederile corespunzătoare ale CP, inclusiv cu privaţiune de libertate.

În acest sens este relevant de menţionat definirea termenului social ~ă (~i, ~e) 1) Care ține de societate; propriu societății. Mediu ~. Progres ~. 2) Care aparține unei anumite clase, unui anumit grup al societății. 3) **Care este propriu unui grup de oameni**. [Sil. -ci-al] /<fr. social, lat. socialis, it. sociale

De asemenea, în ajutorul avocaţilor şi apărătorilor drepturilor omului vine şi Articolul 176. al CP Încălcarea egalităţii în drepturi a cetăţenilor care prevede următoarele „Încălcarea drepturilor şi libertăţilor cetăţenilor, garantate prin Constituţie şi prin alte legi, în dependenţă de sex,

rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine naţională sau socială, apartenenţă la o minoritate naţională, avere, naştere **sau orice altă situaţie**: se pedepseşte cu amendă în mărime de la 300 la 600 unităţi convenţionale sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii de la 150 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani, în toate cazurile cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

„Aducerea în faţa instanţelor de judecată a astfel de cazuri şi argumentarea lor corespunzătoare ar permite dezvoltarea practicii judiciare care ar condamna şi sancţiona crimele de ură pe bază de orientare sexuală în Moldova”, a declarat Doina Ioana Străisteanu.
În acest sens, rolul organelor de drept este de asemenea foarte important deoarece anume ei sunt responsabili de colectarea probelor şi promptitudinea examinării cauzelor date şi transmiterea ulterioară a dosarelor în instanţele de judecată.

Firul roşu al discursurilor din cadrul evenimentului dat a fost idea că discriminarea şi crimele de ură pe bază de discriminare, inclusiv pe bază de orientare sexuală, ţin de problematica drepturilor omului şi trebuie tratate ca atare. Practica internaţională în domeniul drepturilor omului este foarte explicită atunci când vorbim de încălcarea drepturilor fundamentale ale omului. Astfel, libertatea de exprimare şi libertatea de religie pot fi restrânse în anumite circumstanţe, pe când dreptul de a nu fi supus relelor tratamente, inclusiv relelor tratamente discriminatorii se încadrează în Art 3 al Convenţiei Europene a Drepturilor Omului, şi este un drept absolut.

Participanţii la eveniment, reprezentanţi ai societăţii civile, avocați, juriști, studenți ai facultăților de drept și jurnalism, au accentuat asupra utilității a astfel de evenimente care contribuie la promovarea normelor și valorilor

democratice, precum și la sporirea culturii juridice a societății.

Persoana de contact: Olga Manole, Coordonator de proiect, Asociaţia Promo-LEX
Tel (+373 22) 449626, olga_manole@promolex.md